

BAROMETER

GEBASEERD OP DE **ECONOMISCHE BAROMETER**, KWARTAALONDERZOEK ONDER LEDEN VAN KONINKLIJKE METAALUNIE NAAR DE ECONOMISCHE STAND VAN DE MKB-MAAKINDUSTRIE

VRAAG NAAR PERSONEEL ONVERMINDERD GROOT

BUITENLANDSE ORDERPOSITIE STEVIG AFGENOMEN

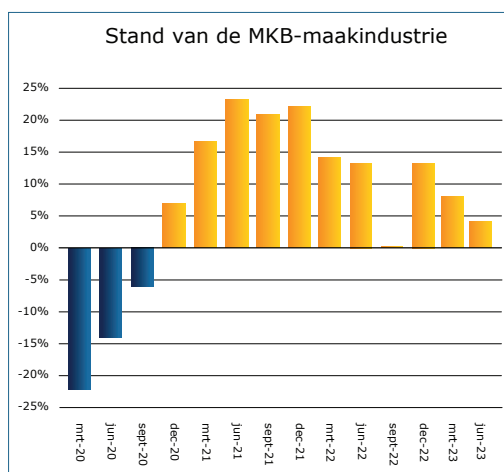
Het oordeel van de MKB-maakindustrie over de binnenlandse orderpositie loopt de afgelopen kwartalen langzaam terug. Daar staat tegenover dat de waardering van de buitenlandse orderpositie veel harder terugvalt en in het tweede kwartaal sterk is onderuitgegaan. Dit geldt zowel voor de gerealiseerde als de te verwachten export. Het gevolg van de afnemende orderpositie is dat ook de waardering van het bedrijfsresultaat de afgelopen kwartalen terugloopt.

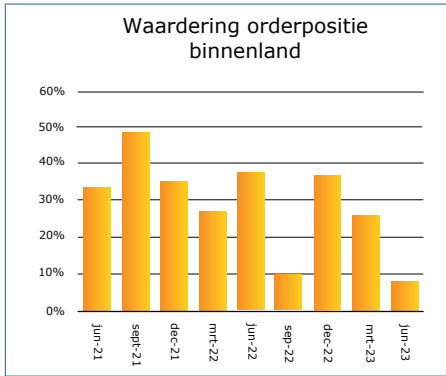
De metaalwarenbedrijven, een sector die traditioneel veel exporteert, geven aan een slecht kwartaal achter de rug te hebben, de onderhoudsbedrijven zijn overwegend positief. Ondanks de teruglopende bedrijvigheid blijft de vraag naar personeel in de MKB-maakindustrie

groot. Op de extra vraag over de economische ontwikkelingen in 2024, houden de optimisten en de pessimisten elkaar aardig in evenwicht.

Orderpositie binnenland

In het tweede kwartaal is de binnenlandse orderpositie iets toegenomen ten opzichte van het eerste kwartaal. De sterke toenames van twee jaar geleden zijn duidelijk voorbij. Bij 28% van de bedrijven is de binnenlandse orderpositie toegenomen, bij 24% is dit afgenomen. Het tweede kwartaal geeft daarmee een groei bij per saldo 4% van de bedrijven tegenover een kleine krimp van 3% in het eerste kwartaal. De

sterkste groei kende de onderhoudsbedrijven, bij de verspanende- en metaalwarenbedrijven was er per saldo sprake van een krimp.

De waardering van de binnenlandse orderpositie is in het tweede kwartaal sterk afgenomen ten opzichte van voorgaande kwartalen. Nu geeft per saldo 8% van de bedrijven aan tevreden te zijn over de binnenlandse orderpositie. Een kwartaal eerder was dat nog 25% en een jaar eerder zelfs 38%!

De verwachtingen ten aanzien van de binnenlandse orderpositie voor het derde kwartaal zijn al niet veel beter. 21% van de respondenten geeft aan een betere orderpositie voor het eerste kwartaal te verwachten, 25% van hen verwacht een verslechtering van de binnenlandse orderpositie. Per saldo is dit 4% negatief, terwijl dit in het vorig kwartaal nog 6% positief was.

De las- en constructiebedrijven zijn het minst positief in hun verwachtingen voor het komende kwartaal. Ook hier zijn onder de onderhoudsbedrijven de meeste respondenten die een beter kwartaal verwachten.

De gemiddelde orderportefeuille in weken in de MKB-maakindustrie is in het tweede kwartaal van 2023 wel wat toegenomen ten opzichte van het eerste kwartaal: van gemiddeld 12,1 naar 12,7 weken.

Orderpositie buitenland

Van de bedrijven geeft 44% aan te exporteren, 6% van de exporterende bedrijven exporteert tot 10% van hun omzet en de overige 38% exporteert meer dan 10% van de omzet. Van de laatste categorie exporteurs is het exportaandeel van de omzet gemiddeld 38%. De ontwikkeling van de orderpositie buitenland was het afgelopen jaar al niet geweldig, maar neemt in het tweede kwartaal van dit jaar verder af. Van de exporterende bedrijven geeft 14% aan dat de exportportefeuille is toegenomen, 34% geeft aan dat deze het afgelopen kwartaal is afgenomen!

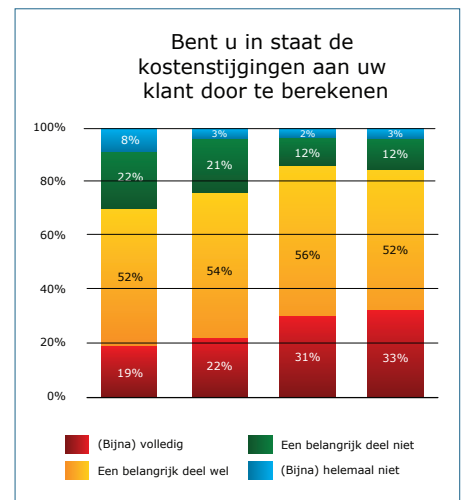
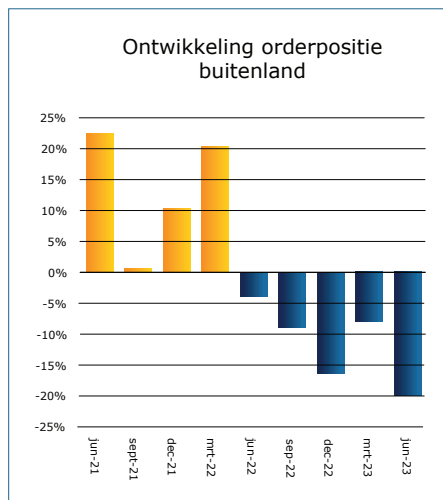
Ondanks het teruglopen van de exportportefeuille het afgelopen jaar waren er nog altijd meer ondernemers die positief oordeelden over de orderpositie dan er ondernemers waren die deze negatief waardeerden. Daarin is in het tweede kwartaal verandering gekomen en hebben de ondernemers met een negatieve waardering de overhand gekregen. 20% van de

respondenten is aan het einde van het tweede kwartaal tevreden over de exportportefeuille, 34% is daar ontevreden over.

Ook de verwachtingen van de orderpositie buitenland voor het derde kwartaal van 2023 zijn negatiever dan die voor de afgelopen kwartalen. 17% van de exporterende bedrijven verwacht een groei van de orderpositie buitenland, 32% verwacht een verdere krimp van de orderpositie.

Prijzen

De Nederlandse industrie heeft het afgelopen jaar te maken gehad met enerzijds sterk fluctuerende materiaalprijzen en anderzijds met sterk stijgende kosten. Een jaar geleden gaf 73% van de respondenten aan de verkoopprijzen dat kwartaal te hebben verhoogd. In het tweede kwartaal van 2023 geeft nog 21% van de bedrijven aan de verkoopprijzen te hebben verhoogd. Terwijl het aandeel bedrijven dat prijsverhogingen heeft doorgevoerd sterk gedaald is - ook ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023 - is het aandeel bedrijven dat aangeeft de gestegen kosten voor een belangrijk deel te kunnen doorberekenen aan de klant, nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van het eerste kwartaal. 85% van de respon-

denten geeft aan een (belangrijk) deel van de kostenstijging te kunnen doorberekenen in de verkoopprijzen, 15% geeft aan dit (voor een belangrijk deel) niet te kunnen.

Personeel

Bij de respondenten van deze Economische Barometer werken gemiddeld bijna 23 medewerkers, ruim 20 medewerkers zijn in vaste dienst en bijna drie medewerkers hebben een flexibel contract. De ontwikkeling van het personeel in het tweede kwartaal van 2023 is redelijk stabiel. Bij 14% van de bedrijven werken meer mensen in vaste dienst dan een kwartaal eerder. Bij 11% van de bedrijven is dit juist minder. Net als in het kwartaal hiervoor geeft ook nu bijna een op de drie machinebouwers aan meer personeel in vaste dienst te hebben dan een kwartaal eerder. Dat is meer dan het dubbele dan gemiddeld in de MKB-maakindustrie. Net als in het eerste kwartaal zijn er onder de las- en constructiebedrijven de meeste respondenten met minder personeel in vaste dienst dan een kwartaal eerder.

De vraag naar personeel blijft onverminderd groot. Al meer dan een jaar geeft tenminste de helft van de bedrijven aan vacatures te hebben. Afgezet tegen alle medewerkers hebben ze gemiddeld voor 5,6% van het totale personeelsbestand aan vacatures openstaan. Net als voorgaande kwartalen hebben de aan de bouw toeleverende bedrijven en de machinebouwers de meeste vacatures uitstaan. Net als voorgaande kwartalen verwacht de MKB-maakindustrie niet dat alle openstaande vacatures in het komende halfjaar ingevuld

worden. De sector verwacht ruim driekwart van de openstaande vacatures in te kunnen vullen en dus bijna een op de vier vacatures niet. De verspanende bedrijven verwachten ook dit kwartaal de grootste problemen bij het aantrekken van nieuw personeel.

Winstgevendheid

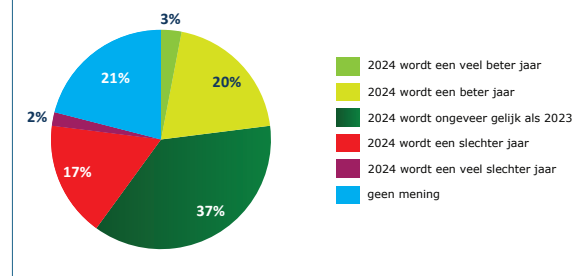
Het aantal bedrijven dat aangeeft winst te maken, ligt op hetzelfde niveau als gemiddeld in 2022. 70% van de bedrijven geeft aan winst te maken, 5% zegt verlies te maken. De overige bedrijven draaien quitte. De ontwikkeling van het bedrijfsresultaat is ten opzichte van het eerste kwartaal nagenoeg gelijk gebleven. Bij 24% van de bedrijven is het bedrijfsresultaat in het tweede kwartaal toegenomen, bij 20% nam dit af.

Op de vraag hoe de ondernemer het bedrijfsresultaat waardeert, wordt steeds minder positief gereageerd. Nu geeft 30% aan hierover tevreden te zijn, een jaar geleden was dit nog 55%. Voor het derde kwartaal van dit jaar verwacht de sector gemiddeld genomen een zelfde bedrijfsresultaat, 23% verwacht een beter resultaat, 20% slechter en 57% een zelfde bedrijfsresultaat.

Investeren in het machinepark

Op de vraag of de ondernemer het komende halfjaar verwacht te investeren in machines ten opzichte van het vorige halfjaar geeft 30% aan minder te zullen investeren, 52% evenveel en 18% verwacht meer te gaan investeren. Deze

Kunt u al aangeven wat uw verwachtingen zijn voor uw onderneming in 2024?

uitkomst (per saldo negatief 12%) is iets minder negatief dan een kwartaal eerder. Onder de metaalwaren- en de las- en constructiebedrijven bevinden zich de meeste respondenten die aangeven minder verwachten te gaan investeren.

2024

In de vragenlijst van deze Economische Barometer over het tweede kwartaal is een extra vraag opgenomen. Deze vraag luidde: 'Kunt u al aangeven wat uw verwachtingen zijn voor uw onderneming in 2024?' Wat opvalt bij de beantwoording van deze vraag is dat de positieve en negatieve antwoorden elkaar redelijk in evenwicht houden. 23% van de respondenten verwacht dat 2024 een (veel) beter jaar zal zijn dan 2023, 19% verwacht dat 2024 een (veel) slechter jaar zal zijn. 37% van de respondenten verwacht een vergelijkbaar jaar en 21% geeft aan dit nu nog niet aan te kunnen geven.

De meeste optimisten zijn te vinden onder de machinebouwers en metaalwaren bedrijven. De meeste ondernemers die een slechter jaar verwachten, zijn actief in de sectoren toelevering aan de bouw en de las- en constructiebedrijven.